

Nr 368.

Godkänd av första kammaren den 12 juni 1918.

Godkänd av andra kammaren den 12 juni 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående tillsättande av en jordkommission med närmare angivet uppdrag.

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 84.)

Till Konungen.

I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, att riksdagen måtte hos Eders Kungl. Maj:t anhålla om tillsättande av en jordkommission, bestående av för denna sak intresserade och på området kunniga personer, med uppdrag att på grundvalen av redan verkställda utredningar eller efter i mån av behov företagna undersökningar i detta syfte hos Eders Kungl. Maj:t föreslå åtgärder för återgång till kronans disposition av sådana till bruks understöd av kronan upplåtna allmänningar, kronoskogar, rekognitionsskogshemman och under bruk skatteköpta hemman, där ändamålet med upplåtelsen genom brukens nedläggande förfelats; att sådana åtgärder må avse även andra fall, där större domäner frångått kronan på ett sådant sätt, att skäl förefinnes för en undersökning om huruvida statens rätt och bästa häri iakttagits; att taga initiativ till dylika områdens upplåtande till odling och kolonisation; samt att kommissionen må äga att hos Eders Kungl. Maj:t föreslå sådana förändringar i lagstiftningen på detta område, som betingas av förändrade förhållanden och numera rådande allmän rättsuppfattning.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 121 häft. (Nr 368—369.) 1

Förevarande spörsmål var på grund av särskilda motioner föremål för riksdagens prövning såväl år 1916 som år 1917.

Jordbruksutskottet vid 1916 års riksdag hemställde, efter att i ärendet hava inhämtat yttrande från kammarkollegium, att riksdagen i anledning av motionen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder för att utredning snarast möjligt måtte kunna, på sätt kammarkollegium antytt, verkställas angående äganderättsförhållandena beträffande de grupper av fast egendom, som i motionen avsåges, samt eventuellt för riksdagen framlägga det förslag för tillvaratagande av kronans eller enskildas intressen, vartill utredningen kunde föranleda.

Till stöd härför anförde utskottet, bland annat, följande:

»I sitt ovan omförmälda utlåtande har kammarkollegium bekräftat, att tillfredsställande utredning saknas om vad som vore att anse som kronans, å ena, och enskild egendom, å andra sidan, rörande de grupper av fast egendom, som motionen avsåge. Det är för utskottet likasom för kammarkollegium uppenbart, att ett dylikt osäkerhetstillstånd icke i längden kan vara tillfredsställande vare sig för kronan eller för de enskilda innehavarna. Utskottet anser därför, att utredning i detta hänseende bör skyndsammast genom statens försorg verkställas, i syfte att detta osäkerhetstillstånd, så vitt möjligt är, må undanröjas. Den av motionärerna ifrågasatta utvägen, att för ändamålet tillskapa ett särskilt organ, synes emellertid utskottet icke vara att förorda. I detta avseende vill utskottet hänvisa till de av kammarkollegium i nämnda utlåtande gentemot sagda förslag uttalade betänkligheter, vilka utskottet finner i huvudsak befogade. Utskottet är av den åsikten, att kammarkollegium fortfarande bör handhava ämbetsverket åliggande uppgifter beträffande nu ifrågavarande fastigheter. Vad angår frågan om tillgodoseende av deras intressen, vilka med nyttjande- eller åborätt innehava ifrågavarande fastigheter, vill utskottet framhålla, att, såsom jämväl motionärerna beröra, den s. k. åbokommittén är verksam för detta syfte.

Utskottet vill vidare såsom sin åsikt uttala, att kammarkollegium i sitt berörda utlåtande framfört beaktansvärda synpunkter i fråga om en mera rationell rättslig omvårdnad av kronans fasta egendom. Särskilt synes utskottet kollegii förslag om upprättandet av en liggare över all sådan kronan tillhörig egendom vara förtjänt av uppmärksamhet, och anser utskottet detta spörsmål böra undersökas i samband med den ifrågasatta utredningen.»

Vid frågans behandling i kamrarna år 1916 avslög första kam-

maren utskottets hemställan, medan andra kammaren biföll densamma. På grund av kamrarnas skiljaktiga beslut hade frågan sålunda förfallit.

I anledning av vid 1917 års riksdag väckta motioner hemställde samma års jordbruksutskott, att motionerna ej måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. I en vid utlåtandet fogad reservation hemställdes om skrivelse till Kungl. Maj:t i enlighet med vad 1916 års jordbruksutskott föreslagit. Kamrarna intogo detta år samma ståndpunkt till frågan som år 1916, varför densamma även då förföll.

Jämväl över den nu väckta motionen har i vederbörlig ordning utlåtande inhämtats av kammarkollegium, som därvid i huvudsak hänvisat till sitt förberörda i ämnet avgivna yttrande.

Riksdagen, som allt fortfarande icke kan biträda förslaget att för i nu ifrågavarande motion angivna ändamål tillskapa ett särskilt organ, anser sig böra framhålla, att fördelar utan tvivel vore att vinna, därest, såsom kammarkollegium i sitt senast angivna utlåtande antytt, tillförlitliga upplysningar om alla kronofastigheter funnes att på ett lätt tillgängligt sätt inhämta hos en och samma myndighet. Spörsmålet om sammanförande till kollegium av den rättsliga vården av all statens jordegendom finner riksdagen, i likhet med kammarkollegium, vara av den betydelse, att en särskild utredning av detsamma torde få anses av behovet påkallat.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning, om och i vad mån den rättsliga omvårdnaden av kronans fasta egendom må kunna uppdragas åt kammarkollegium samt, om utredningen därtill föranleder, för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Stockholm den 12 juni 1918.

Med undersåtlig vördnad.